

Plan van aanpak invasieve exoten Gemeente Lelystad

Periode 2019 - 2023

Inleiding

Per 3 augustus 2016 geldt een Europees verbod (EU-exotenverordening 1143/2014) op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren. Deze soorten staan op de zogenaamde Unielijst omdat ze schade kunnen toebrengen aan de biodiversiteit en/of ecosystemen. De lidstaten en daarmee de terreineigenaren zijn verplicht om deze soorten te beheren en, indien mogelijk, te elimineren. In augustus 2017 zijn 12 nieuwe exoten aan deze lijst toegevoegd, waaronder de reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*). Deze soort komt veel in Lelystad voor.

Een soort die (nog) niet opgenomen is op de Unielijst is de Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*). Deze soort wordt momenteel op veel plaatsen in Lelystad aangetroffen. Vanwege het invasieve karakter en mogelijk optredende schade wordt deze soort betrokken in het plan van aanpak.

Afbakening

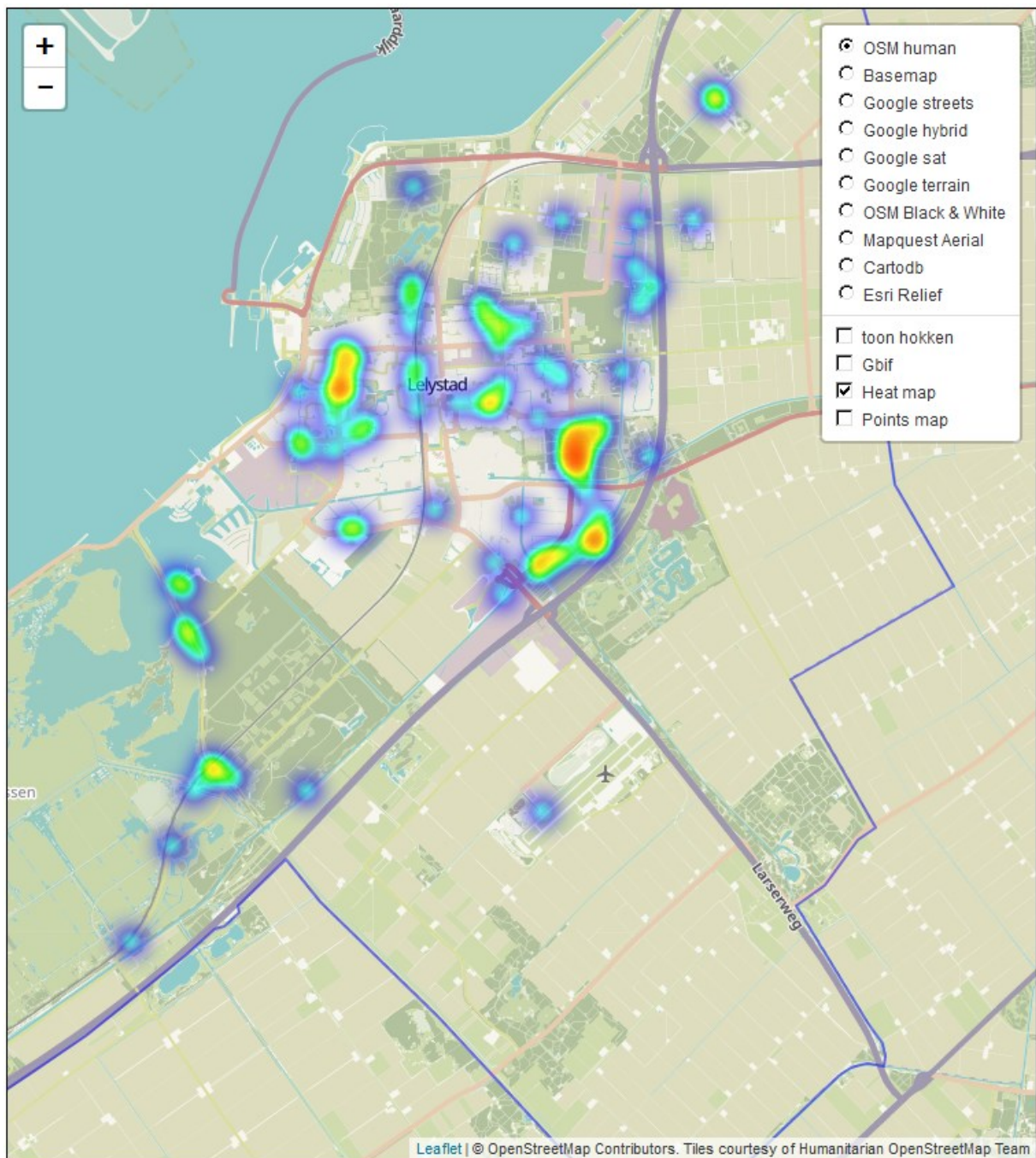
Belangrijk is een afbakening te maken waar wel en waar geen beheer en/of bestrijding op plaats gaat vinden door de gemeente. Invasieve exoten in het water worden door het waterschap aangepakt. Maatregelen tegen diersoorten als de Nijlgans worden in het Faunabeheerplan Flevoland opgenomen. Dit plan van aanpak gaat over terrestrische soorten op het eigendom van de Gemeente Lelystad. De soorten Reuzenberenklauw en Japanse Duizendknoop zijn het belangrijkst. Sporadisch zijn Alsemambrosia (1 locatie) en Reuzenbalsemien (3 locaties) gevonden. Deze kunnen bij aantreffen direct verwijderd worden. Dit plan van aanpak gaat alleen over exoten op gemeentelijk terrein.

Inventarisatie/nulmeting

Om een goed beeld te krijgen over de soorten is het belangrijk eerst te inventariseren. In 2018 is hier extra op ingezet door middel van oproepen via de social media om de soorten te melden. Aanvullend is geïnventariseerd door de buitendienstmedewerkers van BOR. De resultaten zijn hieronder in heatmaps weergegeven. Via het gemeentelijk abonnement op de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) kunnen de exacte groeiplaatsen weergegeven worden.

Reuzenberenklauw

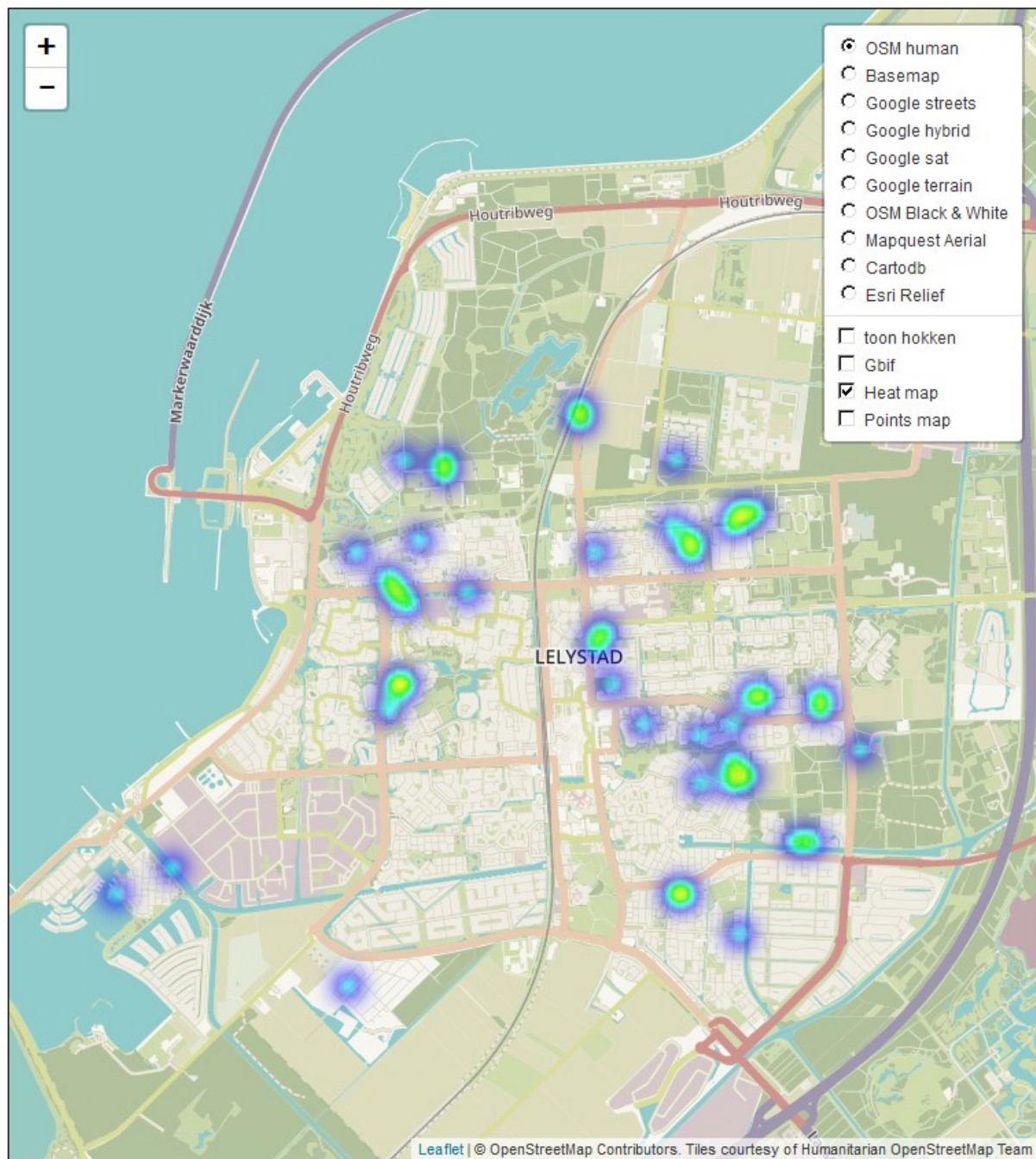
In 2018 zijn 131 groeiplaatsen ingevoerd in waarneming.nl. In de heatmap zijn alleen de waarnemingen van 2018 zichtbaar. Indien de gegevens over meerdere jaren in de kaart gezet worden, dan wordt het beeld van de verspreiding betrouwbaarder.

Figuur 1 Meldingen Reuzenberenklauw 2018

Japanse Duizendknoop

In 2018 zijn 67 groeiplaatsen ingevoerd in waarneming.nl. Hierin zijn ook de 16 waarnemingen opgenomen die als 'bestreden' ingevoerd zijn. De kaart van locaties waar de Japanse Duizendknoop bestreden is, is onder het tabblad 'projecten' in lelystad.waarneming.nl te zien.

Figuur 2 Meldingen Japanse Duizendknoop 2018

Doel: bestrijden en beheersen

Uitgangspunt van de Europese Unie voor de soorten van de Unielijst is het bestrijden van deze invasieve exoten. In gevallen waar dat niet (meer) mogelijk is zal de soort beheerst moeten worden om verdere verspreiding te voorkomen. In de afgelopen jaren zijn in Nederland diverse methoden uitgetoetst om Japanse Duizendknoop en Reuzenberenklauw te bestrijden.

In Lelystad wordt sinds 2 jaar op een aantal plaatsen experimenteel met heet water Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw bestreden. In 2019 volgt de evaluatie van het effect. Het doel in Lelystad is het bestrijden van de invasieve exoten. Voor de Japanse Duizendknoop,

die nog niet zo wijd verspreid is, zal dit naar verwachting mogelijk zijn. Voor de reuzenberenklauw zal volledig uitroeien moeilijk zijn. Deze soort komt op heel veel plekken voor en verspreidt zich makkelijk via zaad. Hier zal in eerste instantie ingezet worden op beheersen en voorkomen van nieuwe groeiplaatsen.

Wat gaan we in Lelystad doen?

De ultieme bestrijdingsmethode voor de invasieve exoten is nog niet gevonden en de aanpak zal door voortschrijdend inzicht de komende jaren mogelijk veranderen. Met ingang van 2019 zal de volgende aanpak gehanteerd worden.

Reuzenberenklauw

Doel is het voorkomen van de uitbreiding van de reuzenberenklauw op gemeentelijke terreinen en het indammen van grote groeiplaatsen. Dit willen we bereiken door het uitvoeren van de volgende maatregelen.

- De gemeente geeft opdracht aan Landschapsbeheer Flevoland om een vrijwilligersgroep op te richten voor de bestrijding op nieuwe groeiplaatsen (uitgraven individuele exemplaren).
- De bestrijdingsproef met heet water wordt eind 2019 geëvalueerd op kosten in relatie tot doeltreffendheid.
- In bestekken wordt opgenomen dat bloeischermen voor de bloei verwijderd en afgevoerd worden.
- In bestekken wordt opgenomen dat gevonden (nieuwe) groeiplaatsen van invasieve exoten gemeld moeten worden via <https://lelystad.waarneming.nl>.
- Kleine groepen berenklauwen worden beheerst door ze te maaien na de langste dag.
- Grote groepen berenklauwen worden beheerst door de randen na de langste dag te maaien.
- Waar mogelijk, bij voorbeeld na boom- of boskap, vindt een grondbewerking plaats om de zaadbank te vernietigen.
- Bij alle vormen van bestrijding wordt op het moment van bestrijden dit gemeld via <https://lelystad.waarneming.nl> (in veld methode, optie: verwijderd). Melden soort en aantal.

Japanse Duizendknoop

Ook voor deze soort is het doel de uitbreiding tegen te gaan. Dit willen we voor deze soort bereiken door het uitvoeren van de volgende maatregelen.

- De bestrijdingsproef met heet water wordt eind 2019 geëvalueerd op kosten in relatie tot doeltreffendheid.
- In bestekken wordt een maaiverbod opgenomen van locaties met Japanse Duizendknoop.

- In bestekken met grondwerk wordt opgenomen dat Japanse Duizendknoop niet in aangevoerde grond aanwezig mag zijn. Er wordt een boeteclausule bij opgenomen.
- In bestekken wordt opgenomen dat gevonden (nieuwe) groeiplaatsen van invasieve exoten gemeld moeten worden via <https://lelystad.waarneming.nl>
- Bij groot onderhoud worden groeiplaatsen van de Japanse Duizendknoop behandeld als zijnde een bodemverontreiniging.
- Bij alle vormen van bestrijding wordt op het moment van bestrijden dit gemeld via <https://lelystad.waarneming.nl> (in veld methode, optie: verwijderd). Melden soort en aantal.

Overige soorten

De soorten Reuzenbalsemien en Ambrosia kunnen in het openbaar groen aangetroffen worden. Op dit moment zijn er sporadisch groeiplaatsen. Doel van de bestrijding is vestiging voorkomen.

- In alle bestekken wordt opgenomen dat de soorten Reuzenbalsemien en Ambrosia direct bij het onderhoud uitgetrokken moeten worden en deze handeling gemeld wordt als ‘bestrijding’.
- Bij alle vormen van bestrijding wordt op het moment van bestrijden dit gemeld via <https://lelystad.waarneming.nl> (in veld methode, optie: verwijderd). Melden soort en aantal.

Financiën

Op basis van een reële kosteninschatting is een voorstel in de kaderbrief van 2018 ingediend. Vanaf 2019 is hierdoor €60.000,- op jaarbasis beschikbaar voor de bestrijding/beheersing. Op basis van monitoring van kosten, voortschrijdend inzicht in bestrijdingsmethoden en effectiviteit zal jaarlijks een kort evaluatiemoment gehouden worden. Mocht eind 2020 blijken dat €60.000,- per jaar niet voldoende is voor een effectieve bestrijding/beheersing, dan zal in de kadernota een extra bijdrage gevraagd worden.

Evaluatie

Eind 2023 worden de genomen maatregelen geëvalueerd op effectiviteit en kosten efficiëntie. Op basis van de (bestrijdings)data en aanvullende inventarisatie op resterende aanwezigheid van invasieve exoten, zal gekeken worden of de bestrijdingsinspanningen geëxtensieerd kunnen worden.

Communicatie

Op de website van de gemeente Lelystad is al aandacht besteedt aan invasieve exoten. Naast de website en social media zal ook via een brochure aandacht aan invasieve exoten in Lelystad besteedt worden. Doel van deze communicatie zal zijn de verspreiding van deze soorten voorkomen en aandacht voor het melden van groeiplaatsen, die nog niet bij de gemeente in beeld zijn.